

OBSAH

0. ÚVOD	9
„ <i>Oko vidí?</i> “: Tělo–prostor–čas jako základní antropologicko-ontologické kategorie v umění slova a obrazu české moderny a českého surrealismu Teoretická východiska, pozice, perspektivy	9
• 0.1 Znovuobjevení těla v estetických koncepcích 19. a 20. století (Herder, Fiedler, Merleau-Ponty).....	10
• 0.2 „ <i>Tělo-duch, tělo-básník</i> “: Březinova myšlenka antropologické báze uměleckého tvoření.....	16
0.3 Tělo–prostor–čas: „ <i>vůdčí motivy surrealismu</i> “ Současný stav bádání	22
0.4 Teoretická východiska a vlastní interpretační model antropologie českého surrealismu	28
• 0.4.1 Tělo (a tělesnost) jako prostor sebe-zkušenosti a somatické přítomnosti ve světě.....	37
0.4.2 <i>Zčasování</i> prostoru a <i>zvěcnění</i> času	39
0.4.3 Konstruktivně-strukturní postupy (konceptualizace, indexikalita, materialita vs. imaterialita).....	41
1. TRAUMA ZTRACENÉ INTEGRITY: FANTASMA DILACERACE TĚLA V (POST)ROMANTISMU.....	44
1.1 Děs z rozdělení. K antropologii celistvosti v literatuře českého biedermeieru (na příkladě Erbenovy balady „Zlatý kolovrat“).....	44

• 1.1.1	Myšlenkové předpoklady: Herderova teorie poznání jako jednota racionálního poznávání a smyslového pocítování, vizuálního a taktilního vnímání, ontického a patického pólu bytí	47
1.1.2	Cyklický model světa a jeho konceptualizace v literatuře první poloviny 19. století.....	51
1.1.3	Významové roviny Erbenova textu.....	60
1.1.4	Dvě představy fraktalizace těla a jejich filozoficko-antropologický kontext. Mácha a Erben	83
• 1.1.5	Literární text v poli napětí mezi homogenitou a heterogenitou, rekonstrukcí a dekonstrukcí	100
1.2	Figury morbidní antropologie. Fragment a torzo jako konstitutivní prvek Štyrského vizualizace Máchova <i>Máje</i>	104
○ 1.2.1	Romantická poetika ruin a její surrealistická reflexe: atmosféra a aura.....	105
1.2.2	„Kolo — kùl — lebka bledá“: anatomie člověka-torza	116
1.2.3	Princip homologie a analyticko-metonymická technika Štyrského kreseb k Máchovu <i>Máji</i>	121
• 1.2.4	Ikografie bolesti destabilizovaného těla	129
1.2.5	„Tento KUS mého života...“: Štyrského fragmentalismus za hranicemi moderny?	135
2.	RUINY ARCHI/TEKTONIKY SVĚTA (A TĚLA): SIGNATURY DESTRUKCE A KONSTRUKCE V UMĚNÍ SYMBOLISTICKÉ MODERNY	148
2.1	Melancholie roztržitého bytí: ruiny jako pokus o estetickou inscenaci vědomí přelomu epochy. Nástěnné malby <i>Tanečního sálu</i> na zámku v Bruntále (1899–1900).....	148
○ 2.1.1	Ruiny: emblém konce a nového začátku.....	150
2.1.2	Erby neurózy zhroutené epochy a zhrouteného Já: Assmannovy nástěnné malby ve vztahu k jejich objednateli, velmistru Řádu německých rytířů, arcivévodovi Evženu Rakouskému (1863–1954).....	159
2.1.3	Mytologismus moderny: mezi mýtem (helénské) kultury a filozofií života	171
2.1.4	Ornament jako korelát života	182
2.1.5	Moderna v ruinách.....	190

2.2 Blízkost a distance / Březina a Bílek:	
mezi kultem <i>umění</i> a mýtem <i>života</i>	209
2.2.1 <i>Umění jako text života: estetizace náboženství</i> a všech životních procesů	211
2.2.2 <i>Život jako text umění: vitalizace všech tvůrčích</i> procesů	226
<i>Ruce — Březinův model světa mezi „šilenstvím</i> <i>tvůrčím“ a „teskným čekáním“ a jeho výtvarná</i> realizace a intepretace Františkem Bílkem	226
2.2.3 Mezi ortodoxií, heterodoxií a herezí	246
3. ANTROPOLOGIE <i>TOTÁLNÍHO</i> FRAGMENTU: POLYMORFIE, INKOHERENCE, PARCIALITA A TOTALITA V SURREALISMU	267
3.1 Svět strachu a strach před světem v českém surrealismu 30. a 40. let	267
3.1.1 Strach jako „úplná přítomnost“ (H. Schmitz) tělesnosti a jako zničení „objektivní jistoty“ (K. Jaspers)	269
3.1.2 „Podle vodítka těla“: od poetistické biomechaniky k surrealistické antropologii „člověka vadnoucího v boku“	275
3.1.3 „Povstanou bytosti tekuté“: ontologické aspekty ikonografie amorfního a inkoharentního v díle Toyen a Jindřicha Štyrského	282
3.1.4 „Muž který skládá z předmětů svou podobiznu“: Nezvalova surrealistická somatologie a antropomorfismus manýrismu	289
3.1.5 „Celek statický strnulý jako děs“: vyprázdnění a „zkamenění“ času a „skeletizace“ prostoru světa	300
3.2 Tautologie a metamorfóza. K sémiotice tělesnosti v surrealistické lyrice Vítězslava Nezvala	320
3.2.1 Nezvalovo dílo v kontextu české <i>postavantgardní</i> lyriky	321
3.2.2 <i>Polymorfie těla: Žena v množném čísle</i> (1935)	327
3.2.3 <i>Vitalizace neživého: topos města-těla, města-lůna,</i> <i>města-knihy: Praha s prsty deště</i> (1937)	340
3.2.4 <i>Nekrotizace a anihilace těla: tělo-inkrustát,</i> <i>tělo-obal, tělo-stín: Absolutní hrobař</i> (1937)	348

3.3 Oralizace a olfaktorizace oka. Vizuální a literární antropologie čichu v díle Jindřicha Štyrského.....363

3.3.1 „*Dívati se znamená také býti do jisté míry slepcem*“: vidět vs. čichat.....365

3.3.2 „*...jevila se mi celá bílá...*“: Žena — erotické fantasma a/nebo (nedostupný) ideál.....375

3.3.3 Nasus × Anus: topografie groteskního těla.....382

4. ZÁVĚREM (POHLED NAZPĚT):
OD DESTABILIZOVANÉHO TĚLA
K VIRTUÁLNÍMU TĚLU 395

Autorská poznámka.....419

Soupis literatury 420

Ediční poznámka 448

Resumé 449

Jmenný rejstřík.....453